

Ympäristönsuojelun valvontasuunnitelma 2017-2021

1. JOHDANTO

1.1. Valvontasuunnitelman laatiminen

1.2. Valvontasuunnitelman tavoitteet

2. ALUEEN ERITYISPIIRTEET JA YLEISLUONTEINEN ARVIO YMPÄRISTÖN PILAANTUMISEN RISKEISTÄ

3. VALVOTTAVAT KOHTEET

3.1. Luvanvaraisten ja rekisteröitävien laitosten säännöllinen valvonta

3.1.1. Luvanvaraiset ja rekisteröitävät laitokset

3.1.2. Riskinarviointi

3.1.3. Valvontaohjelma

3.1.4. Luvan muuttaminen

3.2. Ilmoitusvelvollisten (YSL) toimintojen valvonta

3.2.1. Melua ja tärinää aiheuttava tilapäinen toiminta

3.2.2. Koeluonteinen toiminta

3.2.3. Poikkeukselliset tilanteet

3.3. Valvonta onnettomuus-, haitta- ja rikkomistilanteessa

3.4. Ympäristönsuojelulain ja sen nojalla annettujen asetusten ja määräysten mukaiset muut valvontakohteet

3.4.1. Lannan varastointi ja levittäminen

3.4.2. Jätevesien käsittely

3.4.3. Ympäristönsuojelumääräyksissä mainittujen toimintojen valvonta

3.4.4. Pilaantunut maaperä

3.5. Jätelain valvonta

3.5.1. Valvontaviranomaiset

3.5.2. Toiminnat, joissa syntyy vaarallista jätettä

3.5.3. Jätteen kansainvälisten siirtojen valvontasuunnitelma

3.5.4. Jätteen keräyksen ja kuljetuksen valvonta

3.5.5. Roskaantuneen alueen valvonta

3.5.6. Jätehuoltomääräykset ja kunnan järjestämä jätteenkuljetus

3.5.7. Muu jätelain nojalla suoritettava valvonta

3.6. Maa-aineslain valvonta

3.7. Muun lainsäädännön mukainen valvonta

3.7.1. Vesilain valvonta

3.7.2. Vesihuoltolain valvonta

3.7.3. Kemikaalilain valvonta

3.7.4. Merenkulun ympäristönsuojelulain valvonta

3.7.5. Maastoliikennelain ja vesiliikennelain valvonta

3.7.6. Ulkoilulain valvonta

3.7.7. Luonnonsuojelulain valvonta

3.8. Lausunnot

4. VALVONNAN VOIMAVARAT JA KEINOT

4.1. Resurssit ja tietojärjestelmät

4.2. Valvonnan toteuttaminen

5. VALVONNASTA VASTAAVIEN VIRANOMAISTEN YHTEISTYÖ

6. VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

1. JOHDANTO

1.1. Valvontasuunnitelman laatiminen

Ympäristönsuojelulain (527/2014) 168 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava alueelleen ympäristönsuojelulain mukaista säännöllistä valvontaa varten valvontasuunnitelma. Valvontasuunnitelmassa on mm. oltava tiedot alueen ympäristöoloista ja pilaantumisen vaaraa aiheuttavista toiminnoista sekä käytettävissä olevista valvonnan keinoista. Suunnitelmassa on kuvattava valvonnan järjestämisen ja riskinarvioinnin perusteet ja valvonnasta vastaavien viranomaisten yhteistyö. Valvontasuunnitelma on tarkistettava säännöllisesti. Halutessaan ympäristönsuojeluviranomainen voi myös koota muiden säädösten mukaiset valvontatehtävät samaan suunnitelmaan.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on valvontasuunnitelman laatimisen lisäksi laadittava luvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen määräaikaistarkastuksista ja niiden muusta säännöllisestä valvonnasta valvontaohjelma. Valvontaohjelmassa on oltava tiedot valvottavista kohteista ja niihin kohdistettavista säännöllisistä valvontatoimista. Valvontaohjelma on pidettävä ajan tasalla. Valvontaohjelma on hallintolain (434/2003) 39 §:n nojalla ei-julkinen asiakirja.

Myös jätelain (646/2011) 124 §:ssä on säädetty valvontaviranomaisen velvollisuudesta suorittaa toimintojen määräaikaista tarkastuksia. Esimerkiksi laitokset ja toiminnot, joissa syntyy vaarallista jätettä, on tarkastettava määräajoin. Tarkastuksia ja valvontaa varten on laadittava suunnitelma koskien niitä toimintoja joihin liittyy tai voidaan perustellusti olettaa liittyvän jätteen kansainvälisiä siirtoja. Tämä valvontasuunnitelma toimii myös jätelain 124.2 §:n mukaisena valvontasuunnitelmana.

Ympäristönsuojelulain 168 §:ssä ja jätelain 124 §:ssä säädetty valvontavelvoitteet kattavat vain pienen osan kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluvista valvontavelvoitteista ja muista velvoitteista. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvontavelvoitteista ja muista tehtävistä määrätään lisäksi kemikaalilain (599/2013), maa-aineslain (555/1981), maastoliikennelain (1710/1995), merenkulun ympäristönsuojelulain (1672/2009), ulkoilulain (606/1973), vesihuoltolain (119/2001), vesilain (587/2011) ja vesiliikennelain (463/1996) sekä näiden nojalla annettujen asetusten ja määräysten kautta.

Valvontaan liittyvien tehtävien lisäksi kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluu myös ympäristönsuojelun edistämistehtäviä, joita ovat esim. ympäristönsuojelun suunnittelu ja kehittäminen, ympäristön tilan seuranta, ohjaus ja neuvonta, lausuntojen antaminen, tiedottaminen ja valistus (laki kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta 64/1986 6 §).

Valvontasuunnitelma on tehty vuosille 2017–2021. Loviisan kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen toimii myös Lapinjärven kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena ja tämä ympäristönsuojelun valvontasuunnitelma kattaa myös Lapinjärven kunnan alueen. Valvontasuunnitelma päivitetään tarvittaessa.

1.2. Valvontasuunnitelman tavoitteet

Valvontasuunnitelman ensisijaisena tavoitteena on järjestää luvanvaraisten ja rekisteröityjen toimintojen valvonta siten, että valvonta on säännöllistä ja tehokasta. Suunnitelmallisen valvonnan kautta saavutetaan riittävä, ennalta määritelty tarkastustiheys

toiminnoille sekä varmistetaan toiminnanharjoittajien kesken tasavertainen tarkastuskäytäntö. Valvonnan tavoitteena on varmistaa lainsäädännön ja lupaehtojen noudattaminen ja sitä kautta ennaltaehkäistä ympäristön pilaantumista ja sen vaaraa. Valvonta on tehokasta, kun se kohdistetaan riskien arvioinnin perusteella haitallisimpiin suurimman riskin kohteisiin.

Valvontasuunnitelmassa on pyritty huomioimaan myös Loviisan kaupungin strategia 2017–2022 jossa tavoitteena on mm. panostaa hyvinvointia tukevaan turvalliseen ympäristöön ja huolehtia kaupungin viihtyisästä yleisilmeestä (Loviisan kaupunginvaltuusto 14.12.2016 § 123).

2. ALUEEN ERITYISPIIRTEET JA YLEISLUONTEINEN ARVIO YMPÄRISTÖN PILAANTUMISEN RISKEISTÄ

Loviisa on kokonaisuutena harvaan asuttu ja maantieteelliseltä pinta-alaltaan laaja. Asukasluku on noin 15 200 ja pinta-ala 1 752 km², josta sisävesiä 26 km² ja merialueita 906 km². Osa kaupungista on maaseutua taajamineen ja osa muodostuu rikkonaisesta rannikosta ja lukuisista saarista. Vapaa-ajan asuntoja Loviisassa on yli 3 000.

Lapinjärvi on pääasiassa maaseutua ja siihen liittyvää yritystoimintaa, mutta alueella on myös muiden alojen toimijoita. Kunnan väkiluku on noin 2 000 ja sen pinta-ala on 339 km², josta 330 km² on maata ja loput 9 km² sisävesialueita. Lapinjärvellä on vain yksi kokonaan kunnan alueella sijaitseva järvi, Lapinjärvi.

Loviisassa on yhteensä 26 pohjavesialuetta, joista 11 on vedenhankinnan kannalta tärkeitä ensimmäisen luokan pohjavesialueita ja 15 vedenhankintaan soveltuvia toisen luokan pohjavesialueita. Lapinjärvellä on 6 pohjavesialuetta, joista 3 ovat vedenhankinnan kannalta tärkeitä ensimmäisen luokan pohjavesialueita ja 3 vedenhankintaan soveltuvia toisen luokan pohjavesialueita. Pohjaveden suojelemiseksi pohjavesialueet ovat sekä Loviisan kaupungin että Lapinjärven kunnan ympäristönsuojelumääräyksissä määritelty alueiksi, joille paikallisten olosuhteiden perusteella annetaan tarkennettuja määräyksiä. Sekä Loviisan että Lapinjärven pohjavesialueille on vuosien 2014–2015 aikana laadittu suojelusuunnitelmat, joissa on mm. tunnistettu pohjavesialueilla sijaitsevia riskikohteita. Loviisan ensimmäisen luokan pohjavesialueilla sijaitsee noin 200 riskikohdetta ja Lapinjärven ensimmäisen luokan pohjavesialueilla 40 riskikohdetta. Lukuihin eivät sisälly mahdolliset puutteelliset kiinteistökohtaiset jätevesijärjestelmät eivätkä kaikki öljysäiliöt.

Sekä Loviisan että Lapinjärven ilmanlaatu on keskimäärin hyvä, koska kuntien alueilla ei ole merkittäviä teollisuuslähteitä ja vilkkaimpienkin teiden päästötiheydet ovat kohtalaisen pienet. Puun pienpoltolla on kuitenkin paikallisesti ilmanlaatuun suuri vaikutus, ja tiiviisti rakennetuilla pientaloalueilla voi ajoittain esiintyä korkeita hiukkasten ja polysyklisen aromaattisten hiilivetyjen pitoisuuksia.

Keskeiset ympäristön pilaantumisen riskit liittyvät sekä Loviisassa että Lapinjärvellä maaperään sekä pinta- ja pohjavesiin ja taajama-alueiden toimintojen osalta viihtyisyyden vähenemiseen. Pilaantumisariskiä aiheuttavat mm. maa-ainesten ottaminen, maatalous, jätevedet ja viemärit, teollisuus, jätteiden käsittely, huoltoasemat, korjaamot ja kemikaalien varastointi.

Pilaantumisariskiä lisäävät erilaiset häiriö- ja erityistilanteet, jotka voivat aiheutua tulipaloista, sähkökatkoksista tai muista ennakoimattomista tilanteista.

3. VALVOTTAVAT KOHTEET

3.1. Luvanvaraisten ja rekisteröitävien laitosten säännöllinen valvonta

3.1.1. Luvanvaraiset ja rekisteröitävät laitokset

Loviisan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan kuuluvia ympäristölupavelvollisia sekä ympäristönsuojelulain nojalla rekisteröitäviä toimijoita on Loviisassa 62 kpl ja Lapinjärvellä 24 kpl, yhteensä 86 (taulukko 1, tilanne kesäkuussa 2017). Lukuihin sisältyvät ne eläinsuojat, joiden on katsottu täyttävän oleellisilta osin ympäristönsuojelulain vaatimukset eikä niiden toistaiseksi ole tarvinnut hakea ympäristölupaa. Lukuihin sisältyvät myös sellaiset toiminnot, jotka on rekisteröity ympäristönsuojelun tietojärjestelmään (VAHTI) ja ovat ympäristöluvanvaraisia mutta ympäristölupaa ei vielä ole haettu.

Taulukko 1. Ympäristöluvanvaraisten ja rekisteröityjen toimintojen määrä toimialoittain Loviisassa ja Lapinjärvellä (tilanne kesäkuussa 2017).

Toimiala	Loviisa	Lapinjärvi	Yhteensä
Eläinsuojat	15	16	31
Jakeluasemat			
- luvanvaraiset (pohjavesialueilla sijaitsevat)	2		2
- rekisteröitävät:			
rekisteröity	6	1	7
rekisteriin määräaikaan mennessä siirtyvät	6	3	9
Jätteiden ammattimainen tai laitospainainen käsittely	8	2	10
Louhinta ja murskaus	10		10
Energiantuotanto	5	1	6
Asfalttiasema	2		2
Betonituotetehdas	2		2
Elintarvikkeiden valmistus	1		1
Lentopaikka	1		1
Ampumarata	3	1	4
Moottoriurheilurata	1		1
Yhteensä	62	24	86

Määrällisesti eniten laitosten joukossa on eläinsuojia, jätteen ammattimaista käsittelyä sekä jakeluasemia. Jakeluasemista kaksi sijaitsee pohjavesialueilla ja ovat jatkossakin ympäristölupavelvollisia, muut ovat rekisteröinnin piirissä tai siirtyvät siihen asetettuun määräaikaan mennessä.

Tällä hetkellä (kesäkuu 2017) Loviisassa ja Lapinjärvellä on vireillä kaksi ympäristölupahakemusta, jotka koskevat uutta toimintaa. Yksi rakennus- ja ympäristölautakunnan myöntämä ympäristölupa ei ole valitusten takia saanut lainvoimaa.

Etelä-Suomen aluehallintoviraston luvittamia kohteita Loviisassa on 30 ja Lapinjärvellä 16 kpl. Ensisijainen valvontavastuu niiden osalta on Uudenmaan ELY-keskuksella. Näiden laitosten toiminnanharjoittajat ovat veloitettuja raportoimaan toiminnastaan myös Loviisan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle, minkä lisäksi näihin lupakohteisiin tehdään valvontatarkastuksia yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa. Rakennus- ja ympäristölautakunta antaa lisäksi aluehallintoviraston toimivaltaan kuuluvien laitosten ympäristölupahakemuksista lausunnot.

Etelä-Suomen aluehallintoviraston toimivaltaan kuuluneita eläinsuojia on ympäristönsuojelulainsäädännön uudistamisen myötä siirtynyt neljä Uudenmaan ELY-keskukselta Loviisan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen valvontavastuulle. Eläinsuojia siirrettäneen kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen valvontavastuulle vielä muutama.

Eläinsuojia koskien luvanvaraisuuden kynnys on noussut, ja joidenkin tilojen kohdalla kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen myöntämä lupa on siksi rautettu. Vaikka nämä eläinsuojat poistuvat luvan raukeamisen kautta säännöllisen (ja maksullisen) valvonnan piiristä, niiden valvonta on yhä kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen vastuulla.

3.1.2. Riskinarviointi

Valvottavien kohteiden määräaikaistarkastusten tiheys perustuu riskinarviointiin, jossa on huomioitu laitoksen tai toiminnan sijaintipaikkaan liittyvät vaarat ja itse toiminnasta aiheutuvat vaarat. Sijaintipaikkaan liittyviä vaaroja tunnistettaessa on huomioitu, sijaitseeko laitos pohjavesialueella tai sen läheisyydessä, toimiiko pohjavesialueella vedenotto ja onko laitoksen vaikutusalueella vesistöjä ja häiriintyviä kohteita. Itse toimintaan liittyvien vaaratekijöiden osalta on huomioitu toiminnan laajuus ja luonne ja toiminnassa käytettävät tilat, laitteet ja kemikaalit sekä onnettomuusriski. Toimintaan liittyvien vaaratekijöiden perusteella arvioidaan mahdollisen ympäristöpäästön todennäköisyys. Seurausten vakavuus arvioidaan sijaintipaikkaan ja itse toimintaan liittyvien vaaratekijöiden perusteella. (Taulukot 2, 3 ja 4).

Taulukko 2. Toimialakohtaisia riskejä

Toimiala	Riskit
Ampumarata	melu, maaperän pilaantuminen
Asfalttiasema	haju, päästöt ilmaan, maaperän pilaantuminen
Betonituotetehdas	päästöt ilman (pöly), maaperän pilaantuminen
Elintarvikkeiden valmistus	päästöt ilmaan, haju
Eläinsuojat	haju, pohja- ja pintaveden pilaantuminen
Jakeluasemat	päästöt ilmaan, maaperän ja pohjaveden pilaantuminen
Jätteen vastaanotto ja käsittely	haju, roskaantuminen, maaperän pilaantuminen
Lentopaikka	melu
Lämpökeskus	päästöt ilmaan, maaperän pilaantuminen
Maa-aineksen louhinta ja murskaus	päästöt ilmaan (pöly), melu, tärinä, pohjaveden pilaantuminen
Moottoriturheilurata	melu, maaperän pilaantuminen

Taulukko 3. Yleisimpien ympäristöriskien arviointi

Riski	Seuraus
Ilmansaasteet / terveydelle haitalliset	vakava
Ilmansaasteet / viihtyvyyshaitta (haju)	lievä–kohtuullinen
Maaperän pilaantuminen	kohtuullinen–vakava
Maaperän pilaantuminen pohjavesialueella	vakava
Pintaveden pilaantuminen	lievä–vakava
Pohjaveden pilaantuminen	vakava
Roskaantuminen	lievä–kohtuullinen

Taulukko 4. Riskimatriisi

Todennäköisyys	Valvontaluokka			Ympäristöriski
	II	I	I	
3 (suuri)	II	I	I	merkittävä
2 (kohtuullinen)	III	II	I	kohtuullinen
1 (pieni)	III	II	I	vähäinen
Seuraus	1 (lievä)	2 (kohtuullinen)	3 (vakava)	

Valvontakohteet on jaettu riskinarvioinnin perusteella seuraaviin valvontaluokkiin:

valvontaluokka I

- valvontaluokkaan kuuluvat ne toiminnot, joiden ympäristöriskien katsotaan olevan merkittäviä
- tarkastetaan vähintään kerran vuodessa tai kahden vuoden välein

valvontaluokka II

- valvontaluokkaan kuuluvat ne toiminnot, joiden ympäristöriskien katsotaan olevan kohtalaisia
- tarkastetaan vähintään kerran 3–5 vuodessa

valvontaluokka III

- valvontaluokkaan kuuluvat ne toiminnot, joiden ympäristöriskien katsotaan olevan vähäisiä
- tarkastetaan vähintään kerran 6–8 vuodessa.

Mikäli tarkastuksissa on todettu toistuvia lupamääräysten laiminlyöntejä, voidaan kohteen valvontaluokkaa muuttaa jos nähdään tarvetta tehostetulle valvonnalle.

Jos toiminnassa esiintyy puutteita, lupaehtojen rikkomista tai vuosiraportointi on jätetty tekemättä tai on puutteellinen, suoritetaan ylimääräisiä tarkastuksia tapauskohtaisesti kunnes toiminta on lupaehtojen mukaista. Myös näistä tarkastuksista voidaan periä taksan mukainen maksu.

Valvontaa tehostetaan myös jos luvanvaraisessa tai rekisteröitävässä toiminnassa tapahtuu ympäristönsuojelulain 123 §:n mukainen poikkeuksellinen tilanne, josta toiminnanharjoittajan on ilmoitettava viipymättä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

3.1.3. Valvontaohjelma

Luvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen määräaikaistarkastuksista on YSL 168 §:n nojalla laadittava valvontaohjelma. Ohjelman mukainen valvonta on maksullista. Valvontaohjelma muodostuu laitosluelestosta, joka sisältää laitospohjaisen, edellä kuvattuun riskinarviointiin perustuvan suunnitelman kalenterivuoden aikana tehtävistä tarkastuksista ja mahdollisista muista suunnitelmallisista valvontatoimenpiteistä. Otantaan perustuvaa tarkastusmenettelyä ei käytetä minkään laitostyyppin kohdalla.

Taulukko 5. Valvontaohjelman yhteenveto

Toimiala	Valvonta- luokka	Loviisa	Lapin- järvi	Yht.
Eläinsuojat	III	15	16	31
Jakeluasemat				
- pohjavesialueilla tai pohjavesialueen välittömässä läheisyydessä sijaitsevat	I	4		4
- vesistöjen läheisyydessä sijaitsevat	I-II	3		3
- muut jakeluasemat	II	7	4	11
Jätteiden ammattimainen tai laitosten käsittely	II	8	2	10
Louhinta ja murskaus, asfalttiasema, betonituotetehdas	I-II	14		14
Energiantuotanto	II	5	1	6
Muut laitokset	II-III	6	1	7
Yhteensä		62	24	86

Valvontaohjelmaan sisältyvät myös kohteet, joille kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on tehnyt lupaharkinnan, ja joilta toiminnan luonne ja laajuus huomioon ottaen ei ole vaadittu ympäristölupaa, mutta jotka kuuluvat säännöllisen valvonnan piiriin. Lisäksi valvontaohjelmaan sisältyvät ne luvanvaraiset kohteet, jotka on rekisteröity ympäristönsuojelun tietojärjestelmään, mutta ympäristölupaa ei vielä ole haettu.

Valvontaohjelma on ei-julkinen asiakirja sen sisältäessä toimenpide- ja kohdeluettelon, jonka julkistaminen hallintolain 39 §:n tarkoittamalla tavalla saattaa heikentää valvonnan tavoitteiden toteutumista. Toiminnanharjoittajalla on kuitenkin oikeus saada tietää laitoksensa valvontaluokka ja sen määräytymisen perusteet.

3.1.4. Luvan muuttaminen

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella on osana säännöllistä ja muuta valvontaa velvollisuus tarkastella luvan muuttamisen perusteiden olemassaoloa (YSL 89 §). Menettely korvaa myös aikaisemmin ympäristönsuojelulakiin sisältyneen luvan tarkistamista koskevan velvoitteen. Tällaisen luvan muuttamisen tarve on arvioitava valvonnassa viimeistään vuoden kuluessa siitä ajankohdasta, jolloin luvan tarkistamista koskeva hakemus olisi tullut jättää ympäristönsuojeluviranomaiselle. Loviisassa on 10 ja Lapinjärvellä 2 voimassa olevaa ympäristölupaa, joissa on määrätty luvan tarkistamisesta ja joita koskien arviointi on tehtävä.

3.2 Ilmoitusvelvollisten (YSL) toimintojen valvonta

3.2.1 Melua ja tärinää aiheuttava tilapäinen toiminta

Ympäristönsuojelulain 118 §:n mukaan erityisen häiritsevää melua ja tärinää aiheuttavasta tilapäisestä toiminnasta on tehtävä ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Ympäristönsuojelumääräyksissä on annettu tarkempia määräyksiä ilmoitusvelvollisuudesta, miten toiminta tulee järjestää ja ehdot, jolloin ilmoitusta ei tarvitse tehdä.

Ympäristönsuojeluyksikössä käsitellään vuosittain toistakymmentä meluilmoitusta. Tarkastukset keskitetään toimintoihin, joiden melupäästöistä arvioidaan aiheutuvan haittaa.

3.2.2 Koeluonteinen toiminta

Ympäristönsuojelulain 119 §:n mukaan koeluonteisesta lyhytaikaisesta toiminnasta on tehtävä ilmoitus toimivaltaiselle ympäristölupaviranomaiselle. Ilmoitusvelvollisuus koskee toimintaa, jonka tarkoituksena on kokeilla raaka- tai polttoainetta, valmistus- tai polttomenetelmää tai puhdistuslaitetta taikka hyödyntää tai käsitellä jätettä laitosmaisesti tai ammattimaisesti tällaisen toiminnan vaikutusten, käyttökelpoisuuden tai muun näihin rinnastettavan seikan selvittämiseksi (YSL 31 §).

Kohteeseen tehdään valvontatarkastus, minkä jälkeen rakennus- ja ympäristölautakunta tekee ilmoituksen johdosta päätöksen. Päätöksessä voidaan antaa määräyksiä mm. hankkeen ympäristövaikutusten seurannasta. Loviisassa tapauksia on harvakseltaan.

3.2.3 Poikkeukselliset tilanteet

Poikkeuksellisesta tilanteesta, josta aiheutuu päästöjä tai syntyy jätettä siten, että siitä voi aiheutua ympäristön pilaantumisen vaaraa tai aiheutuu erityisiä toimia jätehuollossa, on toiminnasta vastaavan tai jätteen haltijan ilmoitettava valvontaviranomaiselle (YSL 120 §). Tällaisia tilanteita voivat olla onnettomuus, tuotantohäiriö tai rakennelman tai laitteen purkaminen.

Kohteeseen tehdään aina valvontatarkastus, ja ilmoituksen johdosta tehdään päätös, jossa voidaan antaa määräyksiä mm. tilanteen ympäristövaikutusten seurannasta. Ilmoituksia käsitellään ympäristönsuojeluyksikössä vuosittain muutama.

3.3 Valvonta onnettomuus-, haitta- ja rikkomistilanteessa

Ympäristönsuojelulain 169 §:n mukaan valvontaviranomaisen on tarkastettava toiminta tai selvitettävä asia muulla asianmukaisella tavalla, jos onnettomuuden, haitasta tehdyn ilmoituksen, luvan noudattamatta jättämisen tai muun seikan vuoksi on aiheutta olettaa, että toiminnasta aiheutuu terveyshaittaa tai merkittävää muuta ympäristönsuojelulain 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua seurausta tai sen vaaraa. Näissä tilanteissa tarkastus tai muu asian selvittäminen tehdään tapauskohtaisen tilannearvion perusteella ja toimenpiteisiin ryhdytään tarvittaessa välittömästi.

Asianosaisten tekemät kirjalliset valitukset käsitellään, ja mikäli asia kuuluu ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan, on sillä velvollisuus antaa asiaa koskeva valituskelpoinen päätös. Nimettömät ja suulliset ilmoitukset otetaan käsittelyyn vain erityistapauksissa.

Haitan poistamiseksi tehtävät toimenpiteet ja niiden aikataulu voidaan sopia tarkastuksella tai tarvittaessa antaa kirjallinen kehoitus. Annettujen ohjeiden tai kehoitusten toteutuminen varmistetaan tarvittaessa seurantatarkastuksella. Monet kohteista ovat yksittäisiä tapauksia, joiden kesto on rajallinen. Joissain tapauksissa valvonnasta voi muodostua pitkäaikainen, jopa vuosia kestävä prosessi, varsinkin jos on tarpeen käyttää hallintopakkoa.

Ympäristönsuojelulain 169 §:n mukaisia tapauksia on vuosittain useita kymmeniä.

Rikkomistilanteessa voi olla kyse myös luvanvaraisesta toiminnasta, jota harjoitetaan ilman ympäristölupaa. Tällöin ympäristönsuojeluviranomaisen on kehotettava toiminnanharjoittajaa hakemaan lupaa ja tarvittaessa keskeyttää toiminta luvanhakuprosessin ajaksi.

3.4 Ympäristönsuojelulain ja sen nojalla annettujen asetusten ja määräysten mukaiset muut valvontakohteet

3.4.1. Lannan varastointi ja levittäminen

Valtioneuvoston asetus eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta, nk. nitraattiasetus, (1250/2014) koskee kaikkia eläinsuojia, ts. myös niitä, jotka eivät ole luvanvaraisia. Nitraattiasetuksen valvonta jää pääosin kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen vastuulle johtuen toimintojen paikallisuudesta. Eläinsuojat, jotka eivät ole luvanvaraisia, tarkastetaan projektiluonteisesti tai haitan kärsijän ilmoitusten perusteella. Valvottavia eläinsuojia on arviolta 50–100. Joukossa on runsaasti pieniä hevostalleja, joiden lukumäärää on vaikea arvioida johtuen siitä, että hevostallit eivät kuulu esim. maatalouden tukijärjestelmän piiriin.

Nitraattiasetuksen 9 §:n nojalla tehtäviä nk. patterointi-ilmoituksia käsitellään vuosittain 20-30 kpl. Ilmoitusten johdosta tehdään tarvittaessa tarkastus. Tämän lisäksi ympäristönsuojeluviranomainen käsittelee myös ilmoitukset lannan levittämisen kieltoajasta poikkeamisesta.

3.4.2. Jätevesien käsittely

Ympäristönsuojelulaissa säädetään, että ranta- ja pohjavesialueilla sijaitsevien kiinteistöjen jätevesijärjestelmien on täytettävä ympäristönsuojelulaissa ja valtioneuvoston asetuksessa talousjätevesien käsittelystä viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla (157/2017 nk. jätevesiasetus) asetetut vaatimukset viimeistään 31.10.2019. Puhdistamisvaatimusten ja määrääjän noudattamista valvoo kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.

Jätevesijärjestelmien rakentamiseen liittyviä lausuntoja annetaan rakennusvalvontaviranomaiselle tarvittaessa. Lausuntonenettelyyn liittyviä tarkastuksia tehdään tarvittaessa. Muita jätevesien käsittelyyn liittyviä valvontatarkastuksia tehdään tällä hetkellä lähinnä haitan kärsijän ilmoituksesta vireille tulleisiin kohteisiin.

Asetuksessa säädetyn määrääjän jälkeen kiinteistöjen jätevesijärjestelmät on tarkastettava projektiluonteisesti ja/tai alueittain. Tarkastettavia kiinteistöjä on arviolta reilusti yli tuhat ja valvonta tulee olemaan runsaasti aikaa ja resursseja vievää.

Valvonnan suunnittelua ja toteuttamista ovat vaikeuttaneet lukuisat jätevesiasetukseen ja ympäristönsuojelulakiin tehdyt muutokset.

3.4.3. Ympäristönsuojelumääräyksissä mainittujen toimintojen valvonta

Ympäristönsuojelumääräyksiin sisältyy ympäristönsuojelulainsäädäntöä tarkentavia määräyksiä mm. jätevesien käsittelystä, melun torjunnasta, kemikaalien varastoinnista ja

maalämpöjärjestelmistä. Ympäristönsuojelumääräyksiä valvotaan muun valvonnan yhteydessä sekä haitan kärsijän ilmoitusten perusteella.

Ympäristönsuojelumääräysten mukaisista valvontailmoituksista betoni- ja tiilijätteen ei-ammattimaisesta hyödyntämisestä maanrakentamisessa annetaan muutama lausunto vuosittain. Tarkastuskäynnin tarve arvioidaan tapauskohtaisesti.

Ympäristönsuojelumääräyksiin sisältyy määräyksiä maalämpöjärjestelmien sijoittamisesta, asentamisesta ja huollosta. Maalämpöjärjestelmän rakentaminen edellyttää maankäyttö- ja rakennuslain mukaista toimenpidelupaa, ja hakemuksista annetaan tarvittaessa lausunto rakennusvalvonnalle. Kohteessa suoritetaan tarvittaessa tarkastus sekä pyydetään tarvittaessa ELY-keskukselta lausuntoa mahdollisesta vesilain mukaisen luvan tarpeesta.

Ympäristönsuojelumääräysten noudattamisesta voidaan perustellusta syystä yksittäisissä tapauksissa poiketa. Useimmat poikkeamishakemukset liittyvät velvollisuuteen poistaa käytöstä poistettu öljysäiliö maaperästä. Poikkeamishakemusten käsittelyn yhteydessä tehdään tarvittaessa tarkastus.

3.4.4. Pilaantunut maaperä

Toimivaltainen viranomaisen pilaantunutta maaperää koskien on ELY-keskus. Onnettomuustapauksissa pelastuslaitos vastaa toimenpiteistä alkutorjuntavaiheessa. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen osallistuu tarvittaessa pilaantuneiden maa-alueiden tarkastukseen ja antaa asiantuntija-apua.

3.5 Jätelain valvonta

3.5.1. Valvontaviranomaiset

Jätelain 24 §:n mukaan yleisiä valvontaviranomaisia ovat ELY-keskus ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Lähtökohtaisesti valvontaviranomaisten toimivaltaa ei ole jaettu, mutta jätelaissa on erikseen säädetty joistakin tehtävistä, joissa toimivalta on vain nimetyllä valvontaviranomaisella. Pääsääntöisesti valvontatoiminnassa kaikkien eiluvanvaraisten toimintojen tarkastukset ovat kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen vastuulla.

3.5.2. Toiminnot, joissa syntyy vaarallista jätettä

Jätelain 124 §:n mukaan valvontaviranomaisen on määräajoin asianmukaisesti tarkastettava laitokset ja toiminnot, joissa syntyy vaarallista jätettä. Jätelaissa ei tällä hetkellä näitä kohteita koskien määrätä valvontasuunnitelman laatimisvelvoitteesta tai tarkastusten suunnitelmallisuudesta, mutta tätä koskeva lakimuutos on vireillä.

Vaarallista jätettä syntyy mm. pienteollisuudessa, auto- ja konealan yrityksissä (korjaamot, maalaamot, koneurakointi, varikot) sekä lukuisissa muissa sekalaisissa kohteissa. Kohteita on arviolta vähintään 100–150. Osa kohteista (noin 70) on kartoitettu ja tarkastettu projektiluonteisessa valvonnassa ja osa on kartoitettu pohjaveden suojelusuunnitelman laatimisen yhteydessä. Muut kohteet on kartoitettava ja niiden tarkastustarve ja -tiheys selvitettävä.

3.5.3. Jätteen kansainvälisten siirtojen valvontasuunnitelma

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on jätelain 124 §:n mukaan suunnitellusti tarkastettava ja valvottava niitä valvontavastuuseensa kuuluvia toimintoja, joihin liittyy tai

voidaan perustellusti olettaa liittyvän jätteen kansainvälisiä siirtoja. Näiden toimintojen tarkastuksia ja muuta valvontaa varten on laadittava suunnitelma.

Loviisassa on yksi jätehuoltorekisteriin merkitty laitos, johon mahdollisesti liittyy jätteen kansainvälisiä siirtoja. Asiaan kiinnitetään huomiota jätelain nojalla tehtävien tarkastusten yhteydessä. Jos Loviisassa ja Lapinjärvellä on jatkossa muita vastaavia laitoksia, ne tarkastetaan samalla tavalla. Tarkastuspöytäkirjat toimitetaan Suomen ympäristökeskukseen.

Valvontasuunnitelman mukaisissa muissa jätelain nojalla tehtävissä tarkastuksissa kiinnitetään huomiota laitosten toimintaan jos aihetta on epäillä, että toimintaan liittyy jätteiden kansainvälistä siirtoa. Jätteiden kansainvälistä siirtoa voi liittyä esimerkiksi käytöstä poistettujen lyijyakkuihin, sähkö- ja elektroniikkalaiteromuun, romuajoneuvoihin ja niiden osiin. Havaitut keräyspaikat, joista jätettä viedään ulkomaille, tarkastetaan ja ilmoitetaan Suomen ympäristökeskukselle.

3.5.4. Jätteen keräyksen ja kuljetuksen valvontasuunnitelma

Jätteen ammattimaisesta keräyksestä on jätelain 100 §:n mukaan tehtävä ilmoitus jätehuoltorekisteriin merkitsemistä varten kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Ammattimaista keräystoimintaa ovat mm. jätteiden aluekeräyspisteet. Loviisassa jätehuoltorekisteriin merkittyjä toimijoita on kolme ja Lapinjärvellä kolme, ja näillä on yhteensä 42 aluekeräyspaikkaa. Asianmukaisen jätehuollon varmistamiseksi keräystoiminta tarkastetaan säännöllisesti.

Jätteiden aluekeräyspisteet

Jätteiden aluekeräyspisteet tarkastetaan tapauskohtaisesti ennen niiden rekisteröimistä. Rekisteröinnin jälkeinen valvonta on projektiluontoista. Kaikki keräyspisteet tarkastetaan vähintään kerran kahdeksassa vuodessa. Valvontaa tehdään lisäksi haitta-ilmoitusten perusteella.

Muut rekisteröitävät jätteenkerääjät

Muiden rekisteröityjen jätteenkerääjien toiminnot voivat olla varsin laajoja ja ne rinnastuvat osin ympäristönsuojelulain mukaisiin rekisteröitäviin tai luvanvaraisiin toimintoihin. Valvonnassa kiinnitetään huomiota mm. jätteen vastaanottajan lupatilanteeseen sekä jätteiden siirtoihin. Tarkastustarpeeseen vaikuttaa toiminnan laajuus, kerättävät jätejakeet ja toiminnasta aiheutuvan pilaantumisen vaara.

Muu jätteen keräykseen ja kuljetukseen liittyvä valvonta

Jätteen haltijan on jätelain 121 §:n mukaan laadittava siirtoasiakirja vaarallisesta jätteestä, sako- ja umpikaivolietteestä, hiekan- ja rasvanerotuskaivojen lietteestä, rakennus- ja purkujätteestä sekä pilaantuneesta maa-aineksesta, joka siirretään ja luovutetaan jätelain 29 §:ssä tarkoitetulle vastaanottajalle. Menettelyä valvotaan muiden valvontatoimenpiteiden yhteydessä.

3.5.5. Roskaantuneen alueen valvonta

Varsinkin roskaantumistapauksissa jätelain valvontaa suoritetaan tulleiden yleisöilmoitusten perusteella. Ilmoitetut kohteet tarkastetaan, ellei tarkastuksen arvioida olevan ilmeisen tarpeetonta. Tarkastuksen jälkeen ryhdytään asianmukaisiin jatkotoimenpiteisiin.

Epäasiallinen ulkovarastointi ja huonosti hoidetut rakennukset kuuluvat rakennusvalvontaviranomaisen toimivaltaan. Kun kyseessä on rakennetun ympäristön epäsiisteys, ympäristönsuojeluviranomainen voi jätelain nojalla puuttua jätejakeisiin.

ELY-keskuksen kanssa on joissain roskaamistapauksissa tarpeen tehdä yhteistyötä, koska roskaantumiseen saattaa liittyä myös maaperän pilaantumisen vaaraa.

Suuri osa siivoamiskehotuksen saaneista kohteista on yksittäisiä tapauksia. Kohteen valvonnasta voi kuitenkin muodostua pitkäaikainen, jopa vuosia kestävä ja runsaasti resursseja vievä prosessi.

3.5.6. Jätehuoltomääräykset ja kunnan järjestämä jätteenkuljetus

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoo jätelain nojalla annettujen jätehuoltomääräysten noudattamista. Jätehuoltomääräysten valvonnassa valvontakohteita ovat mm. jätteiden keräys ja lajittelu, jätteiden kuljetus, jätteiden kompostointi sekä vaarallisten jätteiden keräys.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen määrää tarvittaessa kiinteistön liittymään järjestettyyn jätteen, sakokaivolietteen tai umpikaivolietteen kuljetukseen, ellei kiinteistö ole noudattanut jätehuoltoviranomaisen liittymiskehotusta. Tätä valvontatyötä vaikeuttavat ajantasaisten ja käyttökelpoisten rekisteritietojen puuttuminen. Rekisterien ylläpito kuuluu jätehuoltoviranomaiselle.

3.5.7. Muu jätelain nojalla suoritettava valvonta

Jätelain nojalla voidaan antaa ei-luvanvaraista toimintaa koskeva yksittäinen määräys. Määräys voidaan antaa roskaantumisen ehkäisemiseksi tai jätehuollon asianmukaisuuden varmistamiseksi. Annettua määräystä on valvottava.

Ympäristöluvanvaraisen jätteenkäsittelytoiminnan harjoittajan tulee esittää lupaviranomaiselle suunnitelma jätteen käsittelyn seurannan ja tarkkailun järjestämisestä.

3.6. Maa-aineslain valvonta

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen toimii maa-aineslain 7 ja 14 §§:n mukaisena lupa- ja valvontaviranomaisena.

Maa-aineslain mukaiseen valvontatyöhön kuuluvat ottotoiminnan aloittamis- ja lopputarkastus. Vuosittain tehtävää valvontatyötä puolestaan ovat muut tarkastuskäynnit ja luvassa määriteltyjen vuosi- ja tarkkailuraporttien tarkastaminen. Kaikki maa-ainekohteet sijoittuvat maa-aineslain nojalla valvontaluokkaan I (taulukko 6).

Maa-aineslain valvontaan sisältyy myös kotitarveoton valvonta. Myös kotitarveotossa on noudatettava maa-aineslain mukaisia ottamisen rajoituksia, mutta vain yli 500 kiintokuutiometrin ottamisesta on tehtävä ilmoitus valvontaviranomaiselle. Kotitarveottoa valvotaan lähinnä ilmoitusten ja valitusten perusteella, muuta valvontaa ei pystytä suorittamaan puutteellisten tietojen vuoksi eikä kotitarveoton laajuutta ole arvioitu.

Taulukko 6. Maa-aineslain mukaiset luvat kesäkuussa 2017

	Loviisa kpl	Lapinjärvi kpl	Valvonta-luokka
Kiviainesten otto			
- pohjavesialueella	3		I
- ei pohjavesialueella	5		I
Soranotto			
- pohjavesialueella	5	2	I
- ei pohjavesialueella	8	1	I
Yhteensä	21	3	

3.7. Muun lainsäädännön mukainen valvonta

3.7.1. Vesilain valvonta

Vesilain nojalla kunnan ympäristönsuojeluviranomainen käsittelee mm. sellaisia ojituksia koskevat erimielisyydet, jotka eivät edellytä aluehallintoviraston lupaa ja joita ei käsitellä ojitustoimituksessa. Ojariidan käsittely voi olla aikaa vievää ja vaatia useamman tarkastuksen. Lisäksi kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi vesilain nojalla hakemuksesta päätöksellään rajoittaa vesialueen veden ottamista.

Vesilain valvontaviranomaisia ovat kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja ELY-keskus ja toimivaltainen lupaviranomainen on aluehallintovirasto. Aluehallintoviranomaisen päätöksiin liittyvät tarkastukset kuuluvat ensisijaisesti ELY-keskukselle. Resurssipulan vuoksi ELY-keskus ei pysty tekemään riittävästi em. tarkastuksia. Näissä tapauksissa tarkastukset tehdään tarvittaessa ja harkinnan mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranhaltijoiden toimesta. Joissakin kohteissa tehdään tarkastuksia myös yhdessä ELY-keskuksen kanssa. Yhteistyötä ELY-keskuksen kanssa tehdään myös ruoppauksiin ja vesikasvien niittoon liittyvissä valvonta-asioissa.

3.7.2. Vesihuoltolain valvonta

Vesihuoltolain valvontaviranomaisia ovat kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja ELY-keskus. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi vesihuoltolain 11 §:n nojalla myöntää vapautuksen vesi- ja viemäriverkostoon liittymisestä vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella ja 17 c §:n nojalla vapautuksen liittämismuutoksesta hulevesiviemäriin. Vapautushakemuksia käsitellään vuosittain muutama. Tarkastustarve arvioidaan erikseen kunkin kohteen osalta.

Vesihuoltolaitosten toiminta-alueilla on arviolta satoja kiinteistöjä, jotka eivät ole liittyneet vesi- ja/tai viemäriverkostoon, mutta jotka eivät myöskään ole hakeneet liittämismuutoksesta vapautusta. Tällaisten kiinteistöjen patistaminen liittymään verkostoon kuuluu ensisijaisesti vesihuoltolaitoksille (vesiliikelaitokselle tai vesiosuuskunnille). Ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävänä on tarvittaessa tämän jälkeen määrätä kiinteistö liittymään verkostoon tai hakemaan vapautusta liittämismuutoksesta. Ympäristönsuojeluviranomaisen valvontatyötä vaikeuttavat vesihuoltolaitosten osin puutteelliset tiedot toiminta-alueista ja liittymättömistä kiinteistöistä.

3.7.3. Kemikaalilain valvonta

Kemikaalilain valvontaviranomaisia ovat kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja ELY-keskus. Kemikaalilain 11 §:n mukaan valvontatehtäviin kuuluu kemikaalilain ja sen nojalla annettujen säädösten lisäksi valvoa

1) biosidiasetuksen (EU 528/2012) 17 artiklassa ja kemikaalilain 30 §:ssä tarkoitetussa hyväksymispäätöksessä biosidivalmisteen käytölle asetettujen ehtojen ja edellytysten noudattamista

2) POP-asetuksen (EY 1102/2008) aineen käyttöä koskevien 3 ja 4 artiklan noudattamista

3) REACH-asetuksen (EY 1907/2006) aineen käytön olosuhteita ja turvallisuustoimia koskevan 14 ja 37 artiklan, luvanvaraisten aineiden käyttöä koskevan VII osaston ja aineen rajoituksia koskevan 67 artiklan säännösten noudattamista ympäristönsuojelulain mukaisessa ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavien toimintojen valvonnassa siltä osin, kun valvonta koskee toiminnanharjoittajan velvoitetta huolehtia ympäristöhaittojen ehkäisemisestä ja torjumisesta kemikaalin käytössä ja varastoinnissa.

Kemikaalilain valvonta toteutetaan ensisijaisesti ympäristönsuojelulain ja jätelain nojalla tehtävän laitosvalvonnan yhteydessä.

3.7.4. Merenkulun ympäristönsuojelulain valvonta

Merenkulun ympäristönsuojelulain nojalla kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoo erityisesti huvivenesatamien jätehuoltoa ja huviveneistä peräisin olevien jätteiden vastaanottoa. Ympäristönsuojeluviranomainen hyväksyy huvivenesatamien jätehuoltosuunnitelmat ja merkitsee ne ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Loviisassa rekisteröintivelvollisia huvivenesatamia on 7.

Huvivenesatamien tarkastuksia suoritetaan erillisen harkinnan mukaan.

3.7.5. Maastoliikennelain ja vesiliikennelain valvonta

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen toimii maastoliikennelain mukaisena valvontaviranomaisena ja tekee moottorikelkkareitteihin liittyviä hyväksymispäätöksiä sekä käsittelee maastossa moottorikäyttöisillä ajoneuvoilla suoritettavien kilpailujen tai harjoitusten luvan.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen käsittelee vesiliikennelain nojalla vesialueella moottorikäyttöisillä vesikulkuneuvoilla suoritettavien kilpailujen tai harjoitusten luvan. Vesiliikennelaissa ei ole määrätty kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle muita valvontatehtäviä.

Tapauksia on harvoin, ja kohteet tarkastetaan erillisen harkinnan mukaan.

3.7.6. Ulkoilulain valvonta

Rakennus- ja ympäristölautakunta toimii hallintosäännön nojalla ulkoilulain tarkoittamana leirintäalueviranomaisena, joka valvoo leirintäalueita koskevien ulkoilulain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista. Loviisassa on vain yksi ulkoilulain tarkoittama kohde. Valvontaa suoritetaan erillisen harkinnan mukaan.

3.7.7. Luonnonsuojelulain valvonta

Rakennus- ja ympäristölautakunta päättää hallintosäännön nojalla luonnonmuistomerkkien rauhoittamisesta ja rauhoituksen lakkauttamisesta. Tapauksia on harvoin, ja kohteet tarkastetaan rauhoitukseen liittyvien kokousasioiden valmistelun yhteydessä.

Luonnonsuojelulaissa ei ole esitetty muita varsinaisia valvontatehtäviä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

3.8. Lausunnot

Ennakovalvonnassa kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoo yleistä etua antamalla lausuntoja lupahakemuksista ja ilmoituksista edellä kuvatulla tavalla. Samaa ennakovalvontaa liittyy myös maankäytön (kaavoitus) lausuntomenettelyihin ja niihin liittyviin tarkastuksiin.

Ympäristölainsäädännössä yleinen etu määrittyy kestävän kehityksen tavoitteiden sekä ympäristön ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen kannalta. Yleistä etua ei lausunnoissa tarkastella esimerkiksi taloudellisten, elinkeino- ja työvoimapolitiittisten tai yleisten alue- ja kunnallispolitiittisten intressien mukaisesti.

Ennakovalvontaan liittyviä lausuntoja mm. aluehallintovirastolle ja kaupunkisuunnitteluosastolle annetaan vuosittain noin 20-30 kpl.

4 VALVONNAN VOIMAVARAT JA KEINOT

4.1. Resurssit ja tietojärjestelmät

Ympäristönsuojeluyksiköllä on 1.1.2016 alkaen käytettävissä 3 henkilötyövuotta:

ympäristönsuojelusihteeri (1,0 htv)
ympäristönsuojelutarkastajat (2,0 htv).

Henkilöstöresursseista vain osa voidaan kohdentaa suunnitelmalliseen valvontaan. Tarkastuskohteiden valvontaa suorittavat kaikki viranhaltijat oman tehtäväalueensa mukaisesti. Valvontaohjelmassa esitetyt tarkastukset voidaan täysimääräisinä toteuttaa vain, mikäli henkilöstöresurssit pysyvät ennallaan ja vuosittaisten ilmoitusten, hakemusten ja lausuntopyyntöjen määrä ei merkittävästi muutu.

Loviisan kaupungilla on käytössä Trimble Locus ympäristövalvonta-sovellus, johon valvontakohteiden tiedot tallennetaan.

Ympäristönsuojelun valvonnassa hyödynnetään myös valtion ympäristöhallinnon tietojärjestelmiä. Valvonta- ja kuormitustietojärjestelmään (VAHTI) viedään tiedot rekisteröitävistä toiminnoista. Maaperän tilan tietojärjestelmään (MATTI) toimitetaan tietoja vietäväksi Uudenmaan ELY-keskuksen kautta.

4.2. Valvonnan toteuttaminen

Valvontatyö koostuu pääsääntöisesti:

- valvontatarkastuksista
- vuosi-, toimenpide- ja tarkkailuraporttien tarkastamisesta
- selvitysten ja suunnitelmien tarkastamisesta ja hyväksymisestä
- projektiluonteisesta valvonnasta
- valitukseen ja akuutteihin tilanteisiin (mm. YSL 120, 123 ja 169 §) reagoimisesta
- ennakkovalvonnasta lausuntomenettelyn muodossa.

Ympäristönsuojelulaissa tarkoitetulla valvonta- ja lupaviranomaisella tai sen määräämällä viranhaltijalla on oikeus valvontaa varten mm. saada salassapitovelvollisuuden estämättä tietoja toiminnanharjoittajalta, kulkea toisen alueella, tehdä tarkastuksia, suorittaa mittauksia ja ottaa näytteitä, päästä paikkaan, jossa toimintaa harjoitetaan sekä tarkkailla toiminnan ympäristövaikutuksia (YSL 172 §). Vastaavista tiedonsaanti- ja tarkastusoikeuksista on säädetty jätelaissa (JL 122 ja 123 §) ja muussa lainsäädännössä. Tarkastuksissa noudatetaan, mitä hallintolain 39 §:ssä säädetään.

Ympäristöluvanvaraisten ja rekisteröityjen laitosten säännöllinen valvonta koostuu kohteessa suoritettavien määräaikaistarkastusten lisäksi vuosiraporttien, tarkkailutulosten ja muiden seurantaraporttien tarkastuksista. Määräaikaistarkastukset toteutetaan tämän valvontasuunnitelman ja sen perusteella laaditun valvontaohjelman mukaisesti.

5 VALVONNASTA VASTAAVIEN VIRANOMAISTEN YHTEISTYÖ

Uudenmaan ELY-keskus

Valvonnan toimivallan jakautuminen ja valvontaa koskeva yhteistyö kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen ja ELY-keskuksen välillä on kunkin valvottavan lain kohdalla selostettu tämän valvontasuunnitelman kolmannessa luvussa.

ELY-keskuksen kanssa tehtävään yhteistyöhön on viime vuosina suuresti vaikuttanut valtionhallinnon resurssien vähentäminen. ELY-keskukselta aikaisemmin saatua tukea ja asiantuntija-apua tarkastus- ja muuhun valvontatyöhön on nykyään käytännössä hyvin vähän. ELY-keskuksen resurssipula heijastuu kunnan valvontaviranomaisen työhön myös siten, että kunnan ympäristönsuojeluviranhaltijat tekevät enenevässä määrin ELY-keskuksen toimivaltaan kuuluvia tarkastuksia. Tällaisia tarkastuksia tehdään silloin kun tarkastuksen tekeminen kohteessa katsotaan kunnan ympäristönsuojeluyksikössä välttämättömäksi.

ELY-keskukselta on maa-ainelain 7 §:n nojalla tietyissä tilanteissa pyydettävä lausunto vireillä olevista maa-aineluvista. ELY-keskuksen resurssipulan takia lausunnot saattavat viivästyä, mikä osaltaan vaikuttaa lupien käsittelyaikoihin.

Tarvittaessa ELY-keskukselta pyydetään lausunto myös ympäristölupahakemuksesta ja maalämpöjärjestelmän vesilain mukaisesta luvanvaraisuudesta.

Rakennusvalvonta

Luvanvaraisen tai rekisteröitävän toiminnan rakennuslupahakemukseen, lämpökaivon toimenpidelupahakemukseen ja purkulupahakemukseen annetaan tarvittaessa lausunto. Lisäksi yhteistyötä lupavaiheessa tehdään jätevesijärjestelmiin liittyen luvussa 3.4.2. kuvatus mukaisesti. Lupavaiheen yhteistyöllä voidaan varmistaa ympäristönsuojeluvaatimusten huomioiminen rakentamisvaiheessa ja se, että mahdolliset tarvittavat YSL:n mukaiset luvat on haettu.

Rakennusvalvonnan kanssa tehdään yhteistyötä myös rakennetun ympäristön siisteyden valvonnassa.

Ympäristönsuojelu toimii samassa organisaatiossa ja samoissa tiloissa rakennusvalvonnan kanssa, jolloin tiivis yhteistyö on mahdollista.

Terveydensuojelu

Loviisan kaupungin ja Lapinjärven kunnan terveydensuojeluviranomaisena toimii Porvoon kaupungin terveydensuojelijaosto, jolta pyydetään lausunto mm. ympäristölupahakemuksista ja tarvittaessa myös muista vireillä olevista asioista. Terveydensuojelun kanssa voidaan tarvittaessa tehdä kohteessa yhteinen tarkastus, mikäli toiminnasta epäillään aiheutuvan terveyshaittaa. Yhteistyötä olisi joiltain osin tarpeen tehostaa.

Alueellinen jätelautakunta

Jätehuoltoviranomaisena toimii Loviisan kaupungissa Porvoon alueellinen jätelautakunta ja Lapinjärven kunnassa Kymen jätelautakunta.

Jätehuoltoviranomainen käsittelee jätehuoltomääräyksiä koskevat poikkeamishakemukset ja pyytää tarvittaessa ympäristönsuojeluviranomaisen lausuntoa. Jätehuoltomääräysten varsinainen valvonta kuuluu kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Valvontaan sisältyy myös pakkokeinojen käyttäminen tarvittaessa.

Jätehuoltoviranomaisen velvollisuutena on mm. ylläpitää jätteen kuljetuksista rekisteriä, joka toimii kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvontatyökaluna. Loviisan ja Lapinjärven sako- ja umpikaivolietteiden kuljetusta koskevia rekistereitä ei vielä ole saatu valmiiksi, johtuen siitä, että kuljetusyrittäjät eivät ole toimittaneet jätehuoltoviranomaiselle tarvittavia tietoja. Lapinjärvellä on käytössä sopimusperusteinen sekajätteen kuljetus, ja jätteenkuljetukseen liittymättömiä kiinteistöjä on arviolta toista sataa. Arviointi on vaikeaa, koska Lapinjärven osalta myös sekajätteen kuljetusta koskeva rekisteri on vielä puutteellinen.

Porvoon alueellinen jätelautakunta ja toimialueen kunnat kokoontuvat vuosittain yhteistyökokoukseen. Kymen jätelautakunnan ja ympäristönsuojeluviranomaisen välisiä tapaamisia ei ole järjestetty. Yhteistyötä olisi tarpeen tiivistää valvonnan tehostamiseksi sekä Porvoon alueellisen jätelautakunnan että Kymen jätelautakunnan kanssa.

Itä-Uudenmaan pelastuslaitos

Pelastusviranomaisen valvoo osaltaan nk. kemikaaliturvallisuuslakia (Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta 390/2005) jossa mm. säädetään kemikaalien varastoinnista sekä valvontaan liittyvästä yhteistyöstä ympäristönsuojeluviranomaisen kanssa.

Pelastuslaitoksen kanssa tehdään yhteistyötä myös ympäristövahingon sattuessa. Tällaisia tilanteita ovat muun muassa öljy- ja kemikaalivahingot, teollisuuspalot tai liikenneonnettomuudet. Yhteistyötä tehdään tarvittaessa myös valvontakäyntien yhteydessä ja liittyen öljysäiliöiden määräaikaistarkastuksiin. Yhteistyötä olisi joiltain osin tarpeen tehostaa.

Poliisi

Poliisi on velvollinen antamaan tarvittaessa virka-apua mm. ympäristönsuojelulaissa ja jätelaissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi. Ympäristön turmelemisesta, laiminlyönneistä ja muista ympäristönsuojelulain rikkomuksista tehdään tarvittaessa ilmoitus poliisille esitutkintaa varten.

Yhteistyö Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen ympäristörikosten tutkintaryhmän kanssa on toimivaa ja kynnys tutkintapyyntöön tekemisestä on madaltunut. Ympäristörikosten selvittämiseen on ohjattu lisää resursseja, ja ympäristönsuojeluyksiköstä on osallistuttu esim. ympäristörikosasioihin liittyviin koulutuksiin, neuvottelupäiviin sekä kotietsintöihin.

6 VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN ARVIONTI

Valvontasuunnitelman ja -ohjelman toteutumisesta laaditaan vuosittain yhteenveto, jossa verrataan toteutunutta valvontaa suunniteltuun valvontaan. Yhteenvedossa tarkastellaan myös valvonnan tarpeiden mahdollisia muutoksia. Yhteenveto valmistellaan vuosittain tilinpäätöksen yhteyteen rakennus- ja ympäristölautakunnalle tiedoksi.

Valvontasuunnitelmaa täydennetään ja muutetaan tarvittaessa yhteenvedon pohjalta, kuitenkin vähintään 4 vuoden välein aina uuden valtuustokauden alkaessa. Valvontasuunnitelma tuodaan tiedoksi rakennus- ja ympäristölautakunnalle.

Valvontaohjelma valmistellaan ympäristönsuojeluyksikössä vuosittain ja se pidetään jatkuvasti ajan tasalla mm. päivittämällä uudet ja poistuvat toiminnot.

Valvontasuunnitelman ja -ohjelman päivittämisestä ja yhteenvedon laatimisesta vastaa ympäristönsuojelusihteeri. Kaikki viranhaltijat osaltaan huolehtivat valvonta-kertomuksen yhteenvedon edellyttämien tietojen koonnista.